

HE 68/2024 laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esityksen mukaan työntekijän oleskeluluvan edellytyksenä oleva palkkatuloraja olisi kokoaikatyön palkkana 1600 euroa kuukaudessa.

Ehdotetulla sääntelyllä on välillinen vaikutus ratkaistaessa Suomeen tulevan työntekijän oikeus Kelan etuuksiin. Oleskeluvan ja sosiaaliturvaetuuksien kokonaisuuteen liittyy kolme eri tulorajaa.

Oleskelulupavaatimus

Oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin edellyttää kolmannen maan kansalaiselta voimassa olevaa oleskelulupaa (Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa 4 §). Oleskeluluvan lajille ei aseteta vaatimuksia. Edellytyksen täyttävät sekä määräaikainen jatkuva A-lupa, määräaikainen tilapäinen B-lupa ja pysyvä P-lupa.

Oleskelulupaedellytyksen täyttävällä kolmannelta maasta tulevalta työntekijältä voi olla oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin joko Suomessa työskentelyn perusteella tai vakinaisen Suomessa asumisen perusteella.

Suomessa työskentely

Suomeen työntekijänä tulevan henkilön oikeus etuuksiin ratkaistaan ensi sijassa työskentelyä koskevan säännöksen perusteella (Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa 7 §). Säännös sisältää vaatimuksen kuukausikohtaisesta ansiotasosta.

Ansiotasovaatimus täyttyy, kun kuukausitulo on vähintään 800,02 euroa kuukaudessa (vuonna 2024). Kela seuraa työntekijänä etuuksiin oikeutetun ansiotasoa tulorekisterin kautta kuukausittain.

Ansioedellytyksen täyttävällä työntekijällä on etuuskohtaisten edellytysten täytyessä oikeus sairausvakuutustuksiin ja Kela-korttiin. Lisäksi työntekijään sovelletaan seuraavia etuuslakeja: kansaneläkelaki, lapsilisälaki, vammaisetuuksista annettu laki, takuueläkkeestä annettu laki ja eläkkeensaajan asumistuesta annettu laki.

Suomessa asuminen

Työntekijänä maahan tulevan toissijainen peruste saada etuuksia on vakinainen Suomessa asuminen. Suomessa asuminen ratkaistaan Suomeen työntekijänä tulevan henkilön kohdalla, kun haetun etuuden myöntäminen edellyttää vakinaista maassa asumista. Tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi yleinen asumistuki ja äitiysavustus, joihin ei ole oikeutta pelkästään Suomessa työskentelyn perusteella, vaikka ansioedellytys täytyisikin.

Suomeen kolmannelta maasta tulevan henkilön Suomessa asumista ratkaistaessa sovelletaan kotikuntalain 4 §:ssä mainittuja vakinaista asumista koskevia edellytyksiä. Vakinaista Suomeen muuttoa ja täällä asumista osoittaa esimerkiksi A-oleskelulupa ja Suomessa jo asuva perheenjäsen. Tilapäisen B-oleskeluluvan saaneen työntekijän voidaan katsoa asuvan Suomessa, kun hänellä on vähintään kahden vuoden työskentelytarkoitus (työsopimus) Suomessa tehtävästä työstä.

JULKAISU RAJOITETTU

Arviointia

Hallituksen esityksen mukainen työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä oleva 1600 euron kuukausipalkka on tuplasti verrattuna asumisperusteisten etuuksien edellytyksenä olevaan työntekijän ansiotaan (800,02 €/kk 1.1.2023 lukien). Kun oleskelulupa myönnetään ja sen edellytyksenä oleva palkkataso toteutuu, on myös mahdollista hakea ja saada työntekijänä edellä mainittuja Kelan etuuksia, kuten sairauspäivärahaa tai lääkekorvauksia.

Lisäksi nykytilanteessa ja myös jatkossa oleskelulupaharkinnassa on yleisemmin merkitystä työttömyysturvan työssäoloehdon palkkaa koskevalla tulorajalla (palkka vähintään 1399 € kuukaudessa vuonna 2024). Tämä ansio täyttää työnteon perusteella esimerkiksi kausityöntekijälle myönnettävän oleskeluluvan kriteerinä olevan toimeentuloedellytyksen. Työssäoloehdon täyttävälle työttömälle työnhakijalle voidaan maksaa Kelan peruspäivärahaa.

Kansainvälisten ja EU-asioiden päällikkö

Suvi Rasimus